Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4249/2010, ECLI:CZ:NS:2011:28.CDO.4249.2010.1

Číslo: 37/2012

Právní věta:

Rozhodnutí vykonatelné bez ohledu na právní moc není nezákonné ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů, jestliže důvodem jeho zrušení nebo změny byly skutečnosti, které nastaly (vznikly) po jeho vydání a u odvolacího soudu byly uplatněny v souladu s principem neúplné apelace (§ 205a odst. 1 písm. f/ o. s. ř.). Rozhodnutí vykonatelné bez ohledu na právní moc není nezákonné ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů ani tehdy, jestliže důvodem jeho zrušení nebo změny byly skutečnosti, které nastaly (vznikly) před jeho vydáním, ale účastníci sporného řízení je uplatnili (ač tak mohli učinit dříve) až po vydání rozhodnutí. Totéž platí pro první fázi konkursního řízení (vedeného podle zákona č. 328/1991 Sb.), ve které je na základě věřitelského návrhu na prohlášení konkursu veden „spor“ o úpadek dlužníka a o to, zda věřitel doložil svou splatnou pohledávku za dlužníkem, a v níž se rozhodné skutečnosti jen „osvědčují“, resp. „dokládají“.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.08.2011

Spisová značka: 28 Cdo 4249/2010

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dokazování, Konkurs, Náhrada škody, Řízení u odvolacího soudu, Vady řízení

Předpisy: § 1 odst. 2 ZKV
§ 1 odst. 3 ZKV
§ 12a odst. 2 ZKV
§ 153 odst. 1 o. s. ř.
§ 3 odst. 1 ZKV
§ 3 odst. 3 ZKV
§ 4 odst. 2 ZKV
§ 4a odst. 4 ZKV
§ 66a odst. 1 ZKV
§ 8 odst. 1 předpisu č. 82/1998Sb.
§ 8 odst. 3 předpisu č. 82/1998Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se žalobou podanou dne 13. 6. 2007 ve znění doplňujících podání domáhal po žalované náhrady škody ve výši 2 080 425 Kč s příslušenstvím (specifikovaným úrokem z prodlení za dobu od 25. 5. 2007 do zaplacení). V odůvodnění své žaloby uvedl, že usnesením Krajského soudu v Ostravě v řízení vedeném pod sp. zn. 24 K 115/2000 byl na jeho majetek prohlášen konkurs, aniž pro to byly splněny zákonné podmínky. Z uvedeného důvodu bylo také toto rozhodnutí změněno usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 5. 2004 tak, že návrh na prohlášení konkursu byl zamítnut. Vzniklou škodu žalobce spatřoval jednak v rozdílu mezi částkou získanou zpeněžením jeho majetku správcem konkursní podstaty a obvyklou cenou tohoto majetku, a dále ve vynaložených nákladech na konkursní řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že z obsahu rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 5. 2004 nelze dovozovat nezákonnost usnesení Krajského soudu v Ostravě, kterým byl na majetek žalobce prohlášen konkurs. Dále namítla, že není dána příčinná souvislost (mezi vznikem škody a změněným rozhodnutím), neboť žalobce si sám škodu způsobil neplacením dluhů a neposkytnutím součinnosti soudu (zejména nepředložením listin osvědčujících neexistenci úpadku).

Okresní soud v Ostravě mezitímním rozsudkem ze dne 14. 11. 2008 rozhodl, že žalobcem uplatněný nárok je zcela neopodstatněný.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 30. 4. 2009 rozsudek soudu prvního stupně zrušil s odůvodněním, že mezitímní rozsudek může být vydán jen, shledá-li soud žalobou uplatněný nárok alespoň z části důvodný; po věcné stránce se k rozhodnutí soudu prvního stupně nevyjádřil.

O k r e s n í s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 21. 8. 2009 žalobu v celém rozsahu zamítl. V odůvodnění svého rozhodnutí vzal za prokázaný následující skutkový stav:

Dne 19. 10. 2000 podala společnost C., spol. s r. o., jako věřitelka žalobce, návrh na prohlášení konkursu na majetek žalobce ke Krajskému soudu v Ostravě. Ke svému návrhu připojila platební rozkaz Krajského obchodního soudu v Ostravě ze dne 21. 9. 1995 (právní moc dne 17. 10. 2005), kterým bylo žalobci uloženo zaplatit jí částku 22 040 Kč s příslušenstvím. Dne 15. 11. 2000 přistoupil k uvedenému návrhu státní podnik Č a P., s. p. – v likvidaci (dále jen „státní podnik"), jako další věřitel žalobce, který rovněž ke svému návrhu připojil platební rozkaz Krajského obchodního soudu v Ostravě, a to ze dne 7. 6. 1996 (právní moc dne 10. 7. 1996), jímž byla žalobci uložena povinnost zaplatit mu částku ve výši 18 709 Kč. V dalším průběhu řízení o prohlášení konkursu byl žalobci po bezvýsledném doručování a šetření Policie ČR usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 4. 2001 ustanoven opatrovník. Dne 10. 4. 2001 se žalobce dostavil ke Krajskému obchodnímu soudu v Ostravě, kde si převzal oba návrhy na prohlášení konkursu a byl seznámen s usnesením o ustanovení opatrovníka. Dne 12. 4. 2001 podal žalobce proti usnesení o ustanovení opatrovníka odvolání, v němž uvedl, že si není vědom závazků uplatňovaných vůči jeho osobě, že v důsledku povodně došlo ke zničení jeho účetnictví, a že z uvedeného důvodu si nemohl ověřit oprávněnost pohledávek; přesto sdělil, že s navrhujícími věřiteli vstoupil v jednání o urovnání sporu. Dne 30. 4. 2001 bylo konkursnímu soudu doručeno zpětvzetí návrhu na prohlášení konkursu společností C. Podáním došlým konkursnímu soudu dne 21. 5. 2001 nesouhlasil státní podnik se zpětvzetím návrhu na prohlášení konkursu a výslovně uvedl, že žalobce mu jeho pohledávku ve výši 18 709 Kč dosud neuhradil. Dne 27. 9. 2001 označil státní podnik jako další věřitele žalobce statutární město O., městský obvod M. O., s vykonatelnou pohledávkou ve výši 773 632,45 Kč s příslušenstvím (přiznanou platebním rozkazem Okresního soudu v Ostravě ze dne 7. 9. 1994 a rozsudkem téhož soudu ze dne 17. 3. 1998) a také S. M. O., a. s., s pohledávkou ve výši 68 007 Kč s příslušenstvím. Konkursní soud usnesením ze dne 29. 10. 2001 změnil své usnesení ze dne 2. 4. 2001 tak, že žalobci se opatrovník neustanovuje, a dále usnesením z téhož dne, tj. ze dne 29. 10. 2001, prohlásil konkurs na majetek žalobce a ustanovil Ing. E. B. správcem konkursní podstaty. Vůči společnosti C. konkursní řízení z

důvodu zpětvzetí návrhu zastavil. Toto usnesení bylo žalobci prostřednictvím jeho zástupce doručeno dne 1. 11. 2001. Dne 5. 11. 2001 (podáním datovaným 1. 11. 2001) vzal státní podnik zpět svůj návrh na prohlášení konkursu s odůvodněním, že žalobce uhradil dlužnou částku dne 26. 10. 2001. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 7. 11. 2009 rozhodl tak, že zpětvzetí není účinné, neboť bylo soudu doručeno po prohlášení konkursu. Proti usnesení o prohlášení konkursu podal žalobce dne 15. 11. 2001 odvolání, ve kterém namítal, že konkursní soud rozhodoval o návrhu podaném osobou bez aktivní věcné legitimace.

V této souvislosti uvedl, že pohledávku státního podniku uhradil před prohlášením konkursu; pohledávky dalších věřitelů označil za neexistující nebo sporné. Návrhem rovněž ze dne 15. 11. 2001 se žalobce domáhal zrušení konkursu s odůvodněním, že ke dni prohlášení konkursu nebyla žádná z pohledávek navrhujících věřitelů splatná. Následně dovodil, že napadené rozhodnutí je nezákonné. Dne 20. 2. 2002 byl proveden soupis konkursní podstaty a vyhotoven seznam přihlášených pohledávek. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 5. 2002 (právní moc 8. 6. 2002), byl zamítnut návrh na zrušení konkursu na majetek žalobce pro nesplnění podmínek dle § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV"), s ohledem na přihlášené pohledávky sedmi věřitelů v celkové výši 3 796 993,12 Kč. Spis s odvoláním dlužníka (v souzené věci žalobce) proti usnesení o prohlášení konkursu ze dne 29. 10. 2001 byl předložen Vrchnímu soudu v Olomouci dne 20. 6. 2002. Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 19. 2. 2004 vyzval společnost C. a dlužníka, aby sdělili, kdy a jak byla uhrazena pohledávka společnosti C. Uvedeným usnesením byl dlužník současně vyzván k doložení dokladů prokazujících zaplacení pohledávek. Následně usnesením ze dne 6. 5. 2004 Vrchní soud v Olomouci změnil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 10. 2001 tak, že zamítl návrh na prohlášení konkursu podaný státním podnikem; ve výroku o zastavení řízení vůči společnosti C. toto usnesení potvrdil. V odůvodnění svého usnesení odvolací soud uvedl, že došlo-li ke zpětvzetí návrhu na prohlášení konkursu společností C. dne 30. 4. 2001, tj. před prohlášením konkursu usnesením ze dne 29. 10. 2001, bylo řízení správně zastaveno podle § 4 odst. 5 ZKV. Ohledně doložení pohledávky společnosti C. odvolací soud konstatoval neúplně zjištěný skutkový stav věci.

Ve vztahu ke státnímu podniku dospěl odvolací soud k závěru, že tento byl aktivně legitimován k podání návrhu, když zpětvzetí návrhu ze dne 5. 11. 2001 je neúčinné, došlo-li k němu po prohlášení konkursu usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 10. 2001. Dále však v souladu s nově zjištěnou skutečností vyplývající ze shodných tvrzení účastníků, totiž že k uhrazení pohledávky státního podniku došlo dne 26. 10. 2001, tedy před prohlášením konkursu, dovodil, že státní podnik pozbyl aktivní legitimaci k podání návrhu na prohlášení konkursu. Za této situace odvolací soud změnil usnesení o prohlášení konkursu tak, že návrh státního podniku zamítl.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu soud prvního stupně pro účely rozhodnutí o náhradě škody za nezákonné rozhodnutí dospěl k závěru, že z odůvodnění měnícího usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 5. 2004 nelze dovozovat nezákonnost usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 10. 2001, o prohlášení konkursu na majetek žalobce, neboť i když je v měnícím rozhodnutí zmiňováno neúplné zjištění skutkového stavu věci ve vztahu ke společnosti C., tato okolnost není z hlediska posouzení zákonnosti rozhodnutí konkursního soudu významná, neboť závěr o insolvenci žalobce obstojí vůči druhému navrhujícímu věřiteli (státnímu podniku). Soud prvního stupně dále dospěl k závěru, že mezi škodou a jednáním žalované není dána příčinná souvislost, když vznik škody lze naopak přičítat jednání žalobce, který neposkytnutím součinnosti nesplnil svou generální prevenční povinnost podle § 415 obč. zák.

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 19. 5. 2010 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. V odůvodnění svého rozhodnutí však uvedl, že soud prvního stupně pochybil, pokud ve vztahu ke státnímu podniku sám posuzoval zákonnost rozhodnutí o prohlášení konkursu, neboť to soudu v rámci řízení o náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím

nepřísluší a je v tomto směru vázán rozhodnutím Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 5. 2004. S přihlédnutím k odůvodnění tohoto měnícího rozhodnutí pak odvolací soud dospěl k závěru, že důvodem změny usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 10. 2001, o prohlášení konkursu na majetek žalobce, nebyla nezákonnost tohoto rozhodnutí ve smyslu rozporu rozhodnutí se zákonnou úpravou, ale zjištění nových skutečností, které sice nastaly před prohlášením konkursu, ale soudu nebyly a nemohly být známy, neboť mu byly účastníky oznámeny až po vydání jeho rozhodnutí.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost spatřoval v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Jako dovolací důvod uvedl nesprávné právní posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Konkrétně uvedl, že měnící rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 5. 2004, ve vztahu ke druhému navrhujícímu věřiteli (státnímu podniku) vycházelo z jiného skutkového stavu a otázku nezákonnosti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 10. 2001, o prohlášení konkursu tudíž neřešilo. Z uvedeného důvodu namítl, že pro závěr, zda bylo vykonatelné rozhodnutí konkursního soudu změněno pro nezákonnost, nebylo možné vycházet pouze z odůvodnění měnícího rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, ale bylo třeba, aby soud rozhodující o náhradě škody provedl vlastní posouzení důvodů, pro které bylo v konkursním řízení rozhodnutí změněno. Nadto dovolatel namítal, že o prohlášení konkursu bylo rozhodnuto, aniž byl seznámen s návrhem státního podniku došlým konkursnímu soudu dne 21. 5. 2001, v němž státní podnik nesouhlasil se zpětvzetím návrhu na prohlášení konkursu společností C. Dále dovolatel namítal, že v řízení o prohlášení konkursu nebylo nařízeno jednání, přestože nařízeno být mělo, a to s ohledem na závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 29 Odo 204/2003, uveřejněného pod číslem 64/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, popř. dále jen R 64/2006, které je stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu veřejnosti dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu. Uvedená procesní pochybení přitom vyústila v nesprávně zjištěný skutkový stav a nezákonné prohlášení konkursu na majetek žalobce.

Žalovaná se k podanému dovolání nevyjádřila.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Dovolací soud zjistil, že dovolání je včasné, podané oprávněnou osobou, řádně zastoupenou a splňuje formální obsahové znaky předepsané § 241a odst. 1 o. s. ř. Dále se dovolací soud zabýval přípustností dovolání.

Podle čl. II. bod 12. zákona č. 7/2009 Sb. se „[d]ovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona [tj. 1. 7. 2009] projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů.“ V souzené věci bylo napadené rozhodnutí odvolacího soudu vydáno dne 19. 5. 2010. Přípustnost dovolání proto dovolací soud posuzoval podle § 237 o. s. ř. ve znění zákona č. 7/2009 Sb.

Protože odvolací soud potvrdil první rozsudek soudu prvního stupně, může být přípustnost dovolání založena jen za podmínky upravené v § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., tj. pokud dovolací soud, za použití hledisek příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí je zásadního právního významu. Ten je podle § 237 odst. 3 o. s. ř. (ve znění zákona č. 7/2009 Sb.) dán zejména tehdy, řeší-li „právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.“

S přihlédnutím k obsahu podaného dovolání dovolací soud dospěl k závěru, že dovolání je podle §

237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř. přípustné pro zásadní právní význam napadeného rozhodnutí v otázce odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím podle zákona č. 82/1998 Sb., došlo-li ke změně rozhodnutí o prohlášení konkursu tak, že odvolací soud návrh na prohlášení konkursu zamítl z důvodu, že až před odvolacím soudem vyšlo najevo (účastníci soudu sdělili), že pohledávka jediného navrhujícího věřitele byla uhrazena před prohlášením konkursu. Tato otázka nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu dosud řešena a dovolání je proto podle § 237 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř. přípustné.

Dovolání není důvodné.

1. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

2. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

3. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

4. Podle § 8 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. platí, že „[n]árok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán."

5. Dle § 8 odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. „[b]yla-li škoda způsobena nezákonným rozhodnutím vykonatelným bez ohledu na právní moc, lze nárok uplatnit i tehdy, pokud rozhodnutí bylo zrušeno nebo změněno na základě řádného opravného prostředku."

6. V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení zákona č. 82/1998 Sb. již v době vydání měnícího usnesení odvolacího soudu z 6. 5. 2004 a později změn nedoznala (pouze § 8 odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. se ve struktuře uvedeného ustanovení posunul a nyní jde o odstavec druhý).

7. Ustanovení § 1 odst. 2 ZKV pak určuje, že „[d]lužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Jestliže dlužník zastavil platby, má se za to, že není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky."

8. Podle § 1 odst. 3 ZKV „[f]yzická osoba, je-li podnikatelem, a právnická osoba je v úpadku i tehdy, jestliže je předlužena. O předlužení jde tehdy, jestliže tato osoba má více věřitelů a jestliže její splatné závazky jsou vyšší než její majetek; do ocenění dlužníkova majetku se zahrne i očekávaný výnos z pokračující podnikatelské činnosti, lze-li příjem převyšující náklady při pokračování podnikatelské činnosti důvodně předpokládat."

9. Dle § 3 odst. 1 ZKV „[p]rávnická osoba nebo fyzická osoba-podnikatel, která je v úpadku, je povinna bez zbytečného odkladu podat návrh na prohlášení konkursu. Právnická osoba v likvidaci má tuto povinnost, jen je-li předlužena."

10. Z ustanovení § 3 odst. 3 ZKV se pak podává, že „[p]ovinnost podle odstavců 1 a 2 není splněna, jestliže řízení o návrhu na prohlášení konkursu bylo vinou navrhovatele zastaveno nebo jestliže byl návrh zamítnut."

11. Podle ustanovení § 4a odst. 4 ZKV, pokud soud návrh na prohlášení konkursu zamítne pro neosvědčení úpadku, odpovídá navrhovatel dlužníkovi za škodu, která dlužníkovi vznikla omezením nakládání s majetkem. Této povinnosti se navrhovatel zprostí, pokud prokáže, že škodu nezavinil.

12. V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání již v době prohlášení konkursu na majetek dlužníka (29. 10. 2001) a později změn nedoznala.

13. Objektivní odpovědnosti (bez ohledu na zavinění) za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím se stát nemůže zprostit (§ 2 zákona č. 82/1998 Sb.), jestliže jsou kumulativně splněny tři předpoklady:

> i. existence rozhodnutí, jímž v konkrétní věci státní orgán aplikuje obecné pravidlo právní normy na jím posuzovaný případ, a rozhoduje tak o oprávněních a povinnostech individuálních subjektů, a které bylo ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. vydáno nezákonně,
>
> ii. vznik škody, pro jejíž určení se vychází z ustanovení § 442 odst. 1 obč. zák., podle něhož se hradí skutečná škoda a ušlý zisk (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. 25 Cdo 917/2007),
>
> iii. příčinná souvislost mezi vznikem škody a nezákonným rozhodnutím.

Splnění těchto předpokladů musí být v soudním řízení bezpečně prokázáno a nepostačuje pouhý pravděpodobnostní závěr o splnění některého z nich. Důkazní břemeno v tomto směru leží na poškozeném (zde dovolateli).

14. V souzené věci je předmětem sporu před dovolacím soudem posouzení prvního z uvedených předpokladů odvolacím soudem.

15. Konstantní judikatura Nejvyššího soudu zásadně vychází z principu presumpce správnosti rozhodnutí, podle něhož soud v řízení o odpovědnosti státu za škodu není oprávněn sám posuzovat zákonnost rozhodnutí vydaného v jiném řízení. Tak např. již v důvodech rozsudku ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. 25 Cdo 917/2007, uveřejněného v časopise Soudní judikatura, číslo 10, ročník 2009 /dále též jen „SJ 142/2009“/, Nejvyšší soud vysvětlil, že nezákonným je pravomocné nebo bez ohledu na právní moc vykonatelné rozhodnutí, které bylo příslušným orgánem jako nezákonné zrušeno či změněno. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud ve sporu o náhradu škody proti státu vázán a není oprávněn sám hodnotit, zda předmětné rozhodnutí je skutečně nezákonné. Z těchto závěrů, založených na odkazech na další četnou judikaturu Nejvyššího soudu, v níž mají původ, vychází rozhodovací praxe Nejvyššího soudu při výkladu zákona č. 82/1998 Sb., byť byly přijaty při výkladu zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem. Srov. k tomu ostatně přímo v konkursních souvislostech též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4379/2009, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1655/2009, které na výše označené rozhodnutí odkazují a z nichž se podává, že překážkou závěru o existenci nezákonného rozhodnutí o prohlášení konkursu (jež je předběžně vykonatelné) a z něj případně v příčinné souvislosti vzešlé škody na majetku dlužníka, není ani skutečnost, že po zrušení usnesení o prohlášení konkursu konkursní řízení dále pokračovalo a byl opět prohlášen konkurs na majetek dlužníka.

16. Naproti tomu o nezákonné rozhodnutí ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. se nejedná, jestliže důvodem jeho zrušení nebo změny byly skutečnosti, které nastaly (vznikly) po jeho vydání a u odvolacího soudu byly uplatněny v souladu s principem neúplné apelace (§ 205a odst. 1 písm. f/ o. s. ř.) jako principem platným pro sporné občanské soudní řízení.

17. V konkursním řízení, které je zvláštním druhem občanského soudního řízení (srov. bod I.

stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, Cpjn 19/98, uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, popř. dále jen R 52/1998, odstavec 2 odůvodnění, str. 169 /345/ nebo důvody usnesení Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 55/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, popř. dále jen R 55/2008), platí, že v řízení o odvolání dlužníka proti usnesení o prohlášení konkursu na jeho majetek jsou z hlediska konkursního práva rozhodné skutečnosti, které nastaly (vznikly) nejpozději ke dni prohlášení konkursu soudem prvního stupně (k tomu viz usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 53/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, popř. dále jen R 53/2005). Skutečnosti, které nastaly (vznikly) až po prohlášení konkursu, tedy důvodem zrušení nebo změny usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužníka ani být nemohou.

18. Zbývá určit, zda v daném skutkovém rámci, jenž dovoláním nemůže být dotčen, je nezákonným bez ohledu na právní moc vykonatelné usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 10. 20001, o prohlášení konkursu na majetek žalobce, které Vrchní soud v Olomouci změnil (usnesením ze dne 6. 5. 2004) tak, že návrh na prohlášení konkursu zamítl proto, že až v odvolacím řízení vyšlo najevo (účastníci soudu sdělili), že žalobce uhradil pohledávku státního podniku sice po zahájení konkursního řízení, avšak ještě před vydáním usnesení o prohlášení konkursu na jeho majetek.

19. Již v R 52/1998 (pod bodem VIII.) Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, podle nějž věřitel může návrh na prohlášení konkursu podat i pro splatnou pohledávku, o níž dosud nebylo příslušným orgánem pravomocně rozhodnuto. Vysvětlil rovněž, že povaha řízení o návrhu na prohlášení konkursu nevylučuje, aby soud o skutečnostech, jež jsou mezi účastníky sporné, prováděl dokazování, není však povinností konkursního soudu provádět dokazování o tom, zda pohledávka věřitele (navrhovatele konkursu) skutečně existuje (srov. str. 176 /352/). Také Ústavní soud v usnesení ze dne 17. 3. 1997, sp. zn. III. ÚS 363/96, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazku 7, části II., pod číslem 7, uzavřel, že na řízení o prohlášení konkursu se vztahují základní zásady občanského soudního řízení, zejména zásada dispoziční, z níž pro účastníky soudního řízení vyplývá, že mají uvádět své návrhy a dokazovat svá tvrzení, přičemž soud v tomto řízení není veden zásadou oficiality (str. 351-356). Z dovolatelem zmíněného R 64/2006 se dále podává, že i v řízení o návrhu věřitele na prohlášení konkursu na majetek dlužníka se mohou (ve vazbě na principy neúplné apelace) prosadit pro odvolací řízení omezení plynoucí např. z úpravy obsažené v ustanoveních § 118a, § 118c, § 119 a § 119a o. s. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2007).

20. Z ustanovení § 12a odst. 2 ZKV, ve spojení s § 4 odst. 2 ZKV, v rozhodném znění (tj. ve znění účinném v době prohlášení konkursu i v době vydání měnícího usnesení odvolacího soudu), rovněž plyne, že „konkursní“ úprava se od úpravy platné pro jiná občanská soudní řízení na základě ustanovení § 153 odst. 1 o. s. ř. (podle níž „[s]oud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu věci“) liší (vzhledem k ustanovení § 66a odst. 1 ZKV, v rozhodném znění) jen mírou spolehlivosti, s jakou jsou prokázány skutečnosti rozhodné pro prohlášení konkursu na majetek dlužníka; že příslušné skutečnosti se v této fázi konkursního řízení jen „osvědčují“, resp. „dokládají“ (srov. dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 1998, sp. zn. 31 Cdo 175/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura, číslo 4, ročník 1999, pod číslem 43).

21. Ani tam, kde soud v občanském soudním řízení sporném zjišťuje (za použití projednací zásady) „skutkový“ (a nikoliv „skutečný“) stav věci, není možné pokládat rozhodnutí zrušené nebo změněné na základě skutečností nebo důkazů, jež nastaly nebo vznikly (aniž o tom soud věděl nebo vědět měl) před vydáním rozhodnutí, ale byly účastníky uplatněny (ač tak mohli učinit dříve) až po vydání rozhodnutí, za rozhodnutí zrušené nebo změněné pro „nezákonnost“ (§ 8 odst. 1 a 3 zákona č. 82/1998 Sb. v rozhodném znění). Totéž platí pro první fázi konkursního řízení, ve které je na základě věřitelského návrhu na prohlášení konkursu veden „spor“ o úpadek dlužníka a o to, zda věřitel doložil svou splatnou pohledávku za dlužníkem, a v níž se rozhodné skutečnosti jen „osvědčují“, resp. „dokládají“.

22. Napadené rozhodnutí spočívá na skutkovém závěru, podle kterého bylo usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 10. 2001, o prohlášení konkursu na majetek žalobce, změněno odvolacím soudem právě na základě skutečnosti která sice objektivně existovala v době prohlášení konkursu, ale účastníci konkursního řízení (státní podnik jako jediný navrhující věřitel na straně jedné a dlužník na straně druhé) o ní soud včas neinformovali (ač tak mohli učinit a ač bez jejich součinnosti nemohly být soudu známy). Právní závěr odvolacího soudu, že usnesení o prohlášení konkursu nebylo změněno pro „nezákonnost“, je tudíž správný a dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dán není.

23. Nadto dovolací soud uvádí, že vliv na výsledek dovolacího řízení nemají ani námitky dovolatele, podle nichž prohlášení konkursu předcházela procesní pochybení konkursního soudu, tj. že žalobce jako dlužník nebyl s návrhem státního podniku před prohlášením konkursu seznámen a že o prohlášení konkursu bylo rozhodnuto bez nařízení jednání (v rozporu se závěry obsaženými v R 64/2006). Jak již dovolací soud uvedl výše (srov. část D. odst. 15 tohoto rozhodnutí), podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu (viz důvody obsažené v SJ 142/2009) platí, že ve sporu o náhradu škody proti státu ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. je soud vázán obsahem rozhodnutí, kterým bylo pro nezákonnost zrušeno či změněno pravomocné nebo bez ohledu na právní moc vykonatelné rozhodnutí. Pokud tedy v souzené věci Vrchní soud v Olomouci v rámci svého měnícího rozhodnutí ze dne 6. 5. 2004 dospěl k závěru, že v odvolacím řízení vyšly najevo nové skutečnosti, a své rozhodnutí nepostavil na namítaných procesních pochybeních konkursního soudu, nepřísluší soudu rozhodujícímu o náhradě škody ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. tato procesní pochybení zjišťovat a vyvozovat z nich právní následky. Z pohledu podmínky, aby pravomocné nebo bez ohledu na právní moc vykonatelné soudní rozhodnutí bylo zrušeno nebo změněno pro nezákonnost, totiž není významné, z jakých důvodů takové rozhodnutí „mohlo být“ zrušeno nebo změněno, nýbrž to, z jakých důvodů zrušeno nebo změněno „bylo“.

Protože dovolací soud neshledal důvody pro zrušení rozsudku odvolacího soudu, podané dovolání bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).